

Alvdal-saken følges tett av pressen, og beskrivelsene er ofte grove og detaljerte. Det kan føre til farlige bieffekter.

Foto: Håkon Mosvold Larsen-Scanpix

Grove detaljer gir dobbel skade

Øyvind Woie og
Caroline Teinum Gilje

oyvind.woie@vl.no

400 20 801

Detaljene i avisene fra Alvdal-saken skremmer både de som utsettes for overgrep fra å stå fram, og potensielle varslere.

– Det er nedverdiggende å høre om slike handlinger når man selv er utsatt for overgrep. Minner fra barndom og nye ting kommer opp. Å føle seg avslørt i mediene er skremmende for mange. Da blir det vanskeligere å stå frem med sin historie, sier Taina Berg Utheim, sosialkonsulent ved Støttesenteret mot incest i Oslo. Hun tror saken i Alvdal bare er toppen av isfjellet.

– Det som blir eksponert er bare en liten del av de overgrepene som skjer, samtidig er det en svært grotesk sak som får for mye plass og gir for mange detaljer, sier hun. Alvdal-saken gir inntrykk av et hjelpeapparat som ikke virker og at de som har stått rundt har sviktet.

– Hva er vitsen med å snakke om det da? Den som utsettes for overgrep kan føle at det ikke finnes noen de kan stole på, sier Utheim. Ifølge Støttesenteret mot incest har 15 prosent av jenter under

OVERGREP MOT BARN

15 prosent av jenter og 7 prosent av gutter under 18 år er blitt utsatt for seksuelle overgrep.

Fem personer er tiltalt i en overgrepssak i Alvdal i Hedmark. Overgrepene skal ha foregått mellom 2003 og 2007, mot barn fra mellom seks og tolv år.

Kun 100 av 430 kommuner har akuttberedskap for barn og unge som utsettes for overgrep.

Kilde: Støttesenteret Mot Incest i Oslo

18 år blitt utsatt for seksuelle overgrep. For guttene er tallet 7 prosent. Men det er trolig store mørketall.

Folk flest. Store avisoppslag kan virke skremmende på dem som skal varsle om overgrep. Sosialkonsulenten mener folk må huske at man ifølge loven har *plikt* til å melde fra om overgrep.

– *Hvor avhengig er omsorgsapparatet av at vanlige folk sier fra hvis de er bekymret?*

– Vi er fullstendig avhengig av at folk flest melder fra. Omsorgsapparatet kommer aldri tidlig nok dypt inn i familiene der det skjer. Rammede barn er fullstendig avhengige av at folk bryr seg.

– Det er fremdeles et tabu. Folk vegrer seg for å blande seg inn.

Utheim etterlyser mer kunnskap i alle instanser og etater.

– Man skal ikke være redd for å ta kontakt selv ved minste mistanke. Vi hører altfor ofte ofre si at ingen brydde seg eller sa fra, selv om barna selv sa fra at noe var galt.

I tillegg gir detaljene som kommer fram i pressen en skremmende dobbelteffekt for ofrene, ved at beskrivelsene inspirerer overgripere til å begå nye overgrep.

– Detaljer i media gir en copycat-virkning der potensielle overgripere får gode ideer om hvordan man kan utføre overgrep. Det har vi sett flere ganger med hensyn til antall saker som er rullet opp, sier Utheim, og trekker fram lomme-mannsaken som eksempel.

– Unge overgripere sier de har blitt inspirert av det de leser om i mediene eller ser på film.

Stygt. Alarmtelefonen for barn og unge (nummer 116 111) fikk i fjor 9.673 telefoner knyttet til vold eller overgrep. Ingen oppgang er registrert etter Alvdal-saken.

– Av og til kan det være økning i antall henvendelser når overgrep omtales i pressen. Detaljene fra Alvdal er så grove at terskelen for å ta kontakt kan bli for høy, sier daglig leder Monica Brunner.

Tilbudet er døgnåpent, gratis, og tilknyttet lokale barnevernvakter.

Brunner tror pressens detaljerte beskrivelser av Alvdal-saken skremmer ofre fra å stå fram.

‘Befriende effekt’

Overlege Eili Knudsen Ingres mener Alvdal-saken kan virke befriende for overgrepsutsatte. Spesialisten i barne- og ungdomspsykiatri er tilknyttet stiftelsen Betanien, som arbeider med behandling av unge overgripere.

– De utsatte ser at de ikke er de eneste. Kanskje fører det til at de orker å gå videre med saken. For andre kan det bli en bekreftelse på at dette hadde ingen lov til å gjøre.

– *Tror du ikke mange vil finne det skremmende å føle seg avslørt i mediene?*

– Et støtteapparat må skjerme og hjelpe dem videre. Vi må ikke la overgrep gå under jorden og begrunne det med hensyn til barna. Det er ikke slik man viser hensyn mot barn, sier hun.

Knudsen Ingres tror ikke Alvdal-saken trenger å føre til noen copycat-effekt.

– Det som har skjedd, skjer andre steder også.

Overlegen tror mennesker med tendenser til å forgripe seg på barn, finner hverandre og vet hvordan de vil forgripe seg uavhengig av medieoppstyret.

– Jeg håper mediedekningen kan virke avskrekkende, fordi den fordømmelsen av slike handlinger er så massiv, sier Knudsen Ingres.